Võrumaa Teataja

Hind **10** krooni Laupäev, 1. detsember 2007 Nr

Reet Kangro sõnul on Võrumaal loodud kümmekonna aastaga võrgustik, mis toetab vaimupuudega noori ka siis, kui koolitee on läbi käidud. Foto: DMITRI KOTJUH

Reet Kangro: Võrumaa vajab oma Maarja küla

Esmaspäeval, 3. detsembril on rahvusvaheline puuetega inimeste päev

Võrumaal on kümmekonna aastaga välja arendatud intellektipuudega lapsi ja noori toetav võrgustik. Üks võrgustiku loomise eestvõtja, Võru Järve kooli direktor **Reet Kangro** ütleb, et selles töös on olnud juhtsõnaks „järjepidevus" ja eesmärgiks hool selle eest, et vaimupuudega noored ei jääks ka pärast kooli elust kõrvale. Tõsi, üks lüli on võrgustikust veel puudu – oma Maarja küla, kus koolitee läbi käinud noored inimesed saaksid iseseisvat elu alustada.

Missugused on praegu Võrumaal intellektipuudega laste õpivõimalused?

Intellektipuudega laps õpib üheksa aastat Järve koolis. Pärast toimetulekukooli lõpetamist on tal võimalik jätkata õpinguid Vana-Antsla kutsekeskkoolis. Aga kõik vaimupuudega noored ei ole küpsed 15-16aastaselt kodust lahkuma, selleks ei ole valmis ka vanemad. Tavalastki on ju raske pärast põhikooli lõppu kodust kaugele õppima saata. Nii et kui vanemad soovivad ja laps on nõus, võib ta jääda kolmeks aastaks Järve kooli pikendatud õpiajale.

Ei pea kasutama kolme õppeaastat, võib piirduda ühega ja jätkata siis õpinguid Vana-Antslas. Need lisa-aastad ongi kutsekooli astumiseks ettevalmistav aeg, tundides pannakse ka rohkem rõhku eluõpetusele.

Mina soovitan ära kasutada kõik õpivõimalused, mis intellektipuudega lastele on loodud. Aga see süsteem on paindlik. Pärast Järve kooli lõppu võib minna ka Võru päevakeskusesse, mõtteid koguda ja jätkata siis õpinguid Vana-Antslas erikutserühmas.

Mida vaimupuudega noored Vana-Antsla kutsekeskkoolis õpivad?

Ennekõike õpivad nad vanemateta elama. On tunnid ja õpetatakse seda, mida elus tarvis on: kodundust, koristust, aiandust, ka üldaineid. Õpiaeg erikutserühmas on kolm aastat; kui tarvis, saab kasutada ka üht lisa-aastat. Võin veel öelda, et Vana-Antslas on väga tubli personal ja turvaline keskkond.

Mis saab pärast kooli lõppu?

Ka pärast Järve kooli ja Vana-Antsla kutsekeskkooli lõpetamist ei pea intellektipuudega noor koju jääma, vaid saab käia Võrus päevakeskuses. See on väga tähtis, sest siis ei lähe juba omandatud oskused rooste ja areng ei jää seisma. Me oleme oma kooli lastele viimasel ajal kaasa andnud ka n-ö pädevuste mapi, kus on kirjas, mida nad on omandanud ja suudavad ning mis valdkonnas on võimelised arenema.

Tänavu koostan ellu ülemineku plaani noormehele, kes lõpetab kevadel Vana-Antsla kooli. Üleminekuplaan on uudne meil ja kogu Eestis. Aga mul on selle noormehe tulevikust ettekujutus ja ma arvan, et ta võiks ka tööd leida.

Kõige olulisem on selles süsteemis järjepidevus. Et areng ei katkeks, sellepärast olemegi püüdnud noortele järjest uusi võimalusi luua. Neid ei ole kuidagi kunstlikult tekitatud. Vajadus nende järele on kasvanud koos lastega ja elust enesest. Omavalitsused, eriti Võru linn, ja maavalitsuse haridusosakond on meile seejuures alati suureks toeks olnud. Ju on olnud ka eitavaid vastuseid, aga mõistmist oleme alati leidnud.

Kas intellektipuudega laste ja noorte õpi- ja toimetulekusüsteem on nüüd valmis?

KoostöösVana-Antsla kooliga on plaan luua ka sügava vaimupuudega noortele võimalus jätkata õpinguid kutsekoolis. Eesmärk on õpetada neid võimalikult iseseisvalt toime tulema. Hooldusõppekava on peaaegu valmis ja õpetajadki on olemas, aga hoone remontimisel Vana-Antslas peab riik appi tulema. Need õpilased vajavad erivarustust. Kui koolis ei ole võimalik ratastooliga sõita, ei saa sinna ka lapsi võtta. Kokkuvõttes on siin tegu ju perede toetusega.

Mõtted liiguvad ka selle ümber, kuidas pakkuda Võrumaal kogukonnas elamise teenust. Meil on vaja oma Maarja küla. On küsitud, miks me oma lapsi Põlvamaale Maarja külla ei saada. Esiteks on see üsna täis. Maarja küla on välja kasvanud Tartu Maarja koolist ja eelistab sellest koolist tulijaid. Teine põhjus on aga see, et Järve koolis ja Vana-Antsla koolis käinutest on kujunenud sõpruskond. Nad toetavad üksteist, teavad üksteise vajadusi ja oskusi, saavad üksteist aidata. Aga intellektipuudega inimesele on oluline tegutseda tuttavas, turvalises keskkonnas.

Meil on mõttes ka üks koht, kuhu selline kogukond Võrumaal sobiks. Prantsuse vabatahtlik Nico Lefebvre, kes töötas Võru päevakeskuses, tuleb neil päevil jälle mõneks ajaks Võrru, et kogukonna loomisel abiks olla.

Kuidas paistab Võrumaa toimetulekuõppe süsteem teistes maakondades loodud võimaluste kõrval?

Meie võrgustik on teistes maakondadega loodud võrgustikega võrreldes hästi välja arenenud. Üks ja teine asi võib küll mõnelgi pool parem olla, aga ei ole sellist süsteemi. Võrumaa on ainuke, kus toimib niisugune kutsehariduss üsteem. Kutseõppe pakkujatena olime ka ühed esimesed Eestis.

Toimetulekukoole nagu Järve kool on mujal ka, osa neist tegutseb aga internaatkoolidena. On lapsi, kellele seda on vaja, aga kui lapsel on kodu, peaks ta saama kasvada oma kodus koos õdede ja vendadega. Ma leian, et see on normaalne soov.

Et meil on hea süsteem, sellest saab kõige paremini aru siis, kui Võrumaalt välja minna. ●

Küsis **Kaile Kabun.**

Võrgustiku kujunemine

- 1992. aastal lisati Eesti põhikooli- ja gümnaasiumiseadusesse säte, et igal lapse on õigus kooli minna. Peagi avati Eve Moreli eestvõttel Võru Kreutzwaldi gümnaasiumis erivajadustega laste klass. Klassi võeti kaheksa õpilast, aga soovijaid oli rohkem.
- 1996. aastal avati Võru Järve kool. Kooli loomisel oli ühe lapsevanemana eestvõtjaks Reet Kangro, temast sai ka kooli direktor.
- 2000. aastal loodi lastevanemate algatusel MTÜ Võru Päevakeskuse Ühing. Tänavusest on päevakeskus ka rehabilitatsiooniasutus. Rehabilitatsiooniteenuseid pakutakse nii vaimupuudega lastele kui ka täiskasvanutele.
- 2002. aasta sügisel avati Vana-Antsla kooli juures erikutserühm, kus jätkas õpinguid Järve kooli esimene lend. Kutseõppekava koostamisel tegid Järve kool ja Vana-Antsla kool koostööd Soome Alavuse eriametikooliga.